

2021

Απολογισμός 2020

Απολογισμός 2020

Για αναφορά:

The Green Tank (2021) «Ετήσιος Απολογισμός 2020»

Copyright © The Green Tank, 2021

Λεωφ. Βασ. Σοφίας 50, Αθήνα 115 28

T. 210 7233384

<https://thegreentank.gr>

Email: info@thegreentank.gr

Απολογισμός 2020

Αναμφίβολα, το έτος 2020 θα μείνει χαραγμένο στη μνήμη μας λόγω των πρωτοφανών συνθηκών και την τραγική απώλεια ζωών που προκάλεσε η πανδημία Covid-19. Ενώ η πανδημία ανέτρεψε πολλά αρχικά σχέδια και καθυστέρησε πολιτικές εξελίξεις, δεν εκτροχίασε την προσοχή από τις περιβαλλοντικές προκλήσεις. Στην πραγματικότητα, αύξησε την ανάγκη για τον μετασχηματισμό που απαιτείται προκειμένου να εξασφαλιστεί η υγεία σε ανθρώπους και πλανήτη.

Το Green Tank, προσαρμόζοντας τις μεθόδους εργασίας του σύμφωνα με τα νέα πρωτόκολλα υγιεινής, παρέμεινε προσηλωμένο στη διαμόρφωση λύσεων πολιτικής για ένα βιώσιμο μέλλον. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2020, η ομάδα του Green Tank βασίστηκε στη δυναμική του προηγούμενου έτους και αφιέρωσε την ενέργεια και τους πόρους της στην ενημέρωση των φορέων λήψης αποφάσεων, τη διάδραση με άλλους εμπλεκόμενους φορείς και την ενίσχυση του δημόσιου διαλόγου παρουσιάζοντας τεκμηριωμένες θέσεις και προτάσεις. Διατήρησε, ανανέωσε, και επέκτεινε υφιστάμενες συνεργασίες, αναζητώντας παράλληλα τα μέσα για να μεγαλώσει την ομάδα και τις δυνατότητές του και να βελτιώσει τις λειτουργίες του.

Μια απρόσμενη αναγνώριση του έργου του Green Tank προήλθε από την καταχώριση του Green Tank μεταξύ των Καλύτερων Νέων Δεξαμενών Σκέψης στο Global Go To Think Tank Index 2020 που καταρτίζεται από το Think Tanks and Civil Societies Program (TTCSP) στο Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια.

Κλίμα και Ενέργεια

Οι ανακοινώσεις τους τελευταίους μήνες του 2019, ιδιαίτερα η ιστορική απόφαση της Ελλάδας για απολιγνιτοποίηση έως το 2028 και η παρουσίαση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας ενέπνευσαν έναν αέρα για μια ελπιδοφόρα αρχή της νέας χρονιάς. Ωστόσο, κανένα από τα δύο δεν μπορούσε να θεωρηθεί δεδομένο. Μάλιστα, μόλις έγινε κατανοητό το μέγεθος του αντίκτυπου της πανδημίας, εκφράστηκαν φόβοι ότι η πανδημία θα εκτροχιάζε την ορμή της Πράσινης Συμφωνίας. Το Green Tank παρακολούθησε στενά τις σχετικές εξελίξεις πολιτικής και επιδίωξε την εφαρμογή αυτών των σημαντικών αλλαγών πολιτικής.

Όσον αφορά την απολιγνιτοποίηση, επανειλημμένα τονίσαμε τη σημασία της απόφασης και ενισχύσαμε τον δημόσιο διάλογο ενημερώνοντας για τους λόγους που οδήγησαν στην ανακοίνωσή της καθώς και για τις προκλήσεις που δημιουργούνται. Ταυτόχρονα, παρακολουθήσαμε την εφαρμογή της. Ως εκ τούτου, ξεχωρίσαμε δύο σημαντικά ορόσημα: 1) την 20η Μαΐου 2020, ως την πρώτη ημέρα που δεν λειτουργούσε λιγνιτική μονάδα στη Δυτική Μακεδονία και 2) την 8η Ιουνίου 2020, ως την πρώτη ημέρα, μετά από δεκαετίες, που καμία λιγνιτική μονάδα δεν λειτούργησε στην Ελλάδα. Με τη συνεπή προσέγγισή μας, συμβάλλαμε σε μια σταδιακή μετατόπιση της δημόσιας συζήτησης από την κάθετη αντίθεση στην απολογνιτοποίηση στη διερεύνηση του μέλλοντος του ενεργειακού χαρτοφυλακίου της Ελλάδας, καθώς και την προοπτική της Δίκαιης Μετάβασης στις δύο λιγνιτικές περιοχές της χώρας (βλ. Σχετική ενότητα παρακάτω).

Όσον αφορά το μέλλον του ενεργειακού χαρτοφυλακίου της Ελλάδας, συνεισφέραμε στην έκθεση του Climate Action Network (CAN) - Europe που αξιολόγησε τα Εθνικά Σχέδια Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ) διαφόρων χωρών, σχολιάζοντας το τελικό ΕΣΕΚ που υπέβαλε η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο τέλος του 2019. Σημειώσαμε τις δυνατότητες που παρέχει η απόφαση απεξάρτησης από τον λιγνίτη, καθώς και τις σχετικές απειλές που αυτή δημιουργεί. Μεταξύ των απειλών που εντοπίστηκαν, η απειλή της μετάβασης από τον λιγνίτη στο ορυκτό αέριο είναι η πιο σοβαρή.

Για να αντιμετωπιστεί αυτό το σενάριο, το οποίο θα οδηγήσει σε δέσμευση της χώρας στο ορυκτό αέριο και σε επενδύσεις σε μελλοντικά μη αξιοποιήσιμες υποδομές, τονίσαμε την ανάγκη να εδραιωθεί η στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και να ενισχυθεί η αποθήκευση ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, ολοκληρώσαμε και δημοσιεύσαμε μια λεπτομερή ανασκόπηση για την αποθήκευση ενέργειας με τίτλο: «[Τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας: Προκλήσεις και προοπτικές](#)». Η έκθεση περιλαμβάνει μια λεπτομερή περιγραφή τόσο των κυρίαρχων όσο και των αναδυόμενων τεχνολογιών. Ανάμεσα σε αυτές συμπεριλαμβάνεται παρουσίαση των πιο πρόσφατων δεδομένων γύρω από τη μετατροπή λιγνιτικών μονάδων σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης θερμικής ενέργειας. Αυτή η προοπτική έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς οι λιγνιτικές μονάδες πρόκειται σύντομα να αποσυρθούν, ενώ το μέλλον της Πτολεμαΐδας 5, της τελευταίας υπό - κατασκευή λιγνιτικής μονάδας, παραμένει ακόμη απροσδιόριστο.

Όσον αφορά την Πτολεμαΐδα 5, μαζί με την οργάνωση δικηγόρων περιβάλλοντος, ClientEarth προσβάλαμε την απόφαση έκδοσης περιβαλλοντικών όρων (ΑΕΠΟ) της νέας μονάδας. Είχαμε ήδη υποβάλει προηγουμένως (Δεκέμβριος 2019) αίτημα προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος και

Ενέργειας να τροποποιήσει την άδεια της νέας μονάδας ώστε να διασφαλιστεί συμμόρφωση προς τη νέα, αυστηρότερη περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ (Οδηγία Βιομηχανικών Εκπομπών) και, ειδικότερα, τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές (ΒΔΤ) που τέθηκαν σε ισχύ τον Αύγουστο του 2017. Δεδομένου ότι το Υπουργείο δεν απάντησε στο αίτημα, δεν είχαμε άλλο νομικό μέσο για να ζητήσουμε την εφαρμογή του περιβαλλοντικού κεκτημένου της ΕΕ, παρά να καταθέσουμε προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Η υπόθεση εκκρεμεί.

Πέρα όμως από την προσφυγή, συνεργαζόμαστε με την οργάνωση ClientEarth και την enervis, μια εταιρεία ενεργειακών συμβούλων, κατά την εκπόνηση μίας συγκριτικής αξιολόγησης εναλλακτικών τεχνολογιών που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στην Πτολεμαΐδα 5, αντί να προχωρήσει η λειτουργία της ως λιγνιτική μονάδα. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης πρόκειται να παρουσιαστούν το 2021.

Παρά το γεγονός ότι η πολυαναμενόμενη 26^η Διάσκεψη των κρατών μερών της Σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (COP26) που είχε αρχικά προγραμματιστεί για τον Νοέμβριο του 2020, αναβλήθηκε λόγω της πανδημίας, οι εξελίξεις της κλιματικής πολιτικής ήταν πυκνές. Μάλιστα, οι εικόνες του καθαρού ουρανού και τα δεδομένα για τη μειωμένη ατμοσφαιρική ρύπανση ως αποτέλεσμα των περιορισμών του COVID-19, ενίσχυσαν τις εκκλήσεις για ένα πιο υγιές και πιο πράσινο μέλλον.

Σε επίπεδο ενωσιακής πολιτικής, η ανακοίνωση, η επεξεργασία και οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τον πρώτο κλιματικό νόμο της ΕΕ είναι χαρακτηριστική. Πρέπει να σημειωθεί ότι ενώ ο Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος, ανέδειξε τη δέσμευση της στον στόχο της Πράσινης Συμφωνίας να γίνει η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος, αποκάλυψε επίσης τις δυσκολίες και τα εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν κατά τον καθορισμό στόχων και τη λειτουργία του στόχου. Η ομάδα του Green Tank παρακολούθησε στενά τις εξελίξεις σχετικά με Ευρωπαϊκό Κλιματικό Νόμο, συμμετέχοντας στη δημόσια διαβούλευση για τους στόχους του 2030 και θα συνεχίσει μέχρι την τελική έγκρισή του, εστιάζοντας σε ζητήματα που παραμένουν ανοιχτά.

Ο Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος αποτέλεσε επίσης το επίκεντρο των εργασιών της νεοσύστατης Εθνικής Ειδικής Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή, στην οποία το Green Tank διορίστηκε ως το μοναδικό της μέλος προερχόμενο από ΜΚΟ. Η Επιτροπή συνέταξε γνωμοδότηση επί του σχεδίου του Ευρωπαϊκού Κλιματικού Νόμου, το οποίο παρουσιάστηκε στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας τον Ιούνιο του 2020, προκειμένου να συνδράμει τη θέση της χώρας κατά τις διαπραγματεύσεις. Με δεδομένη την επεξεργασία του Ευρωπαϊκού Κλιματικού Νόμου, παρουσιάσαμε επίσης επιχειρήματα υπέρ της διαμόρφωσης ενός Εθνικού Κλιματικού Νόμου, μια προοπτική που φαίνεται τώρα πιθανό να υλοποιηθεί το 2021.

Βιοποικιλότητα και Φυσικοί πόροι

Το 2020 ξεκίνησε με μεγάλες προσδοκίες για τη διατήρηση της φύσης, καθώς η παγκόσμια κοινότητα επρόκειτο να συμφωνήσει σε ένα νέο πλαίσιο πολιτικής για τη βιοποικιλότητα μετά το 2020. Η πανδημία άλλαξε τα αρχικά σχέδια και η Διάσκεψη της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιολογική Ποικιλότητα που είχε προγραμματιστεί για τον Οκτώβριο του 2020 αναβλήθηκε. Παρ' όλα αυτά, η πανδημία ανέδειξε επίσης, με τον πλέον τραγικό τρόπο, τη λεπτή σύνδεση μεταξύ της ανθρώπινης υγείας και της κατάστασης της φύσης. Σε αυτό το πλαίσιο, το Green Tank βασίστηκε στη δυναμική του προηγούμενου έτους για να ενισχύσει τη δραστηριοποίησή του στη θεματική ενότητα Βιοποικιλότητα και Φυσικοί πόροι.

Παρακολουθήσαμε στενά τις διεθνείς και ευρωπαϊκές εξελίξεις, εστιάζοντας στην ανακοίνωση της Στρατηγικής της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, υπογραμμίζοντας τη σημασία της καθώς επιβεβαίωσε τη δέσμευση της ΕΕ στις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και τονίζοντας την ανάγκη τόσο για προστασία όσο και για αποκατάσταση της φύσης.

Εντείναμε τις δράσεις συνηγορίας υπέρ μιας ενισχυμένης εθνικής πολιτικής για τη διατήρηση της φύσης και συμμετείχαμε σε αρκετές διαβουλεύσεις, όπως για μια σειρά από σχέδια δράσης απειλούμενων ειδών. Σε αρκετές περιπτώσεις συνεργαστήκαμε με άλλους φορείς και ΜΚΟ, συμβάλλοντας στην επέκταση των συμμαχιών και συμμετείχαμε σε κοινές δράσεις με πολυάριθμες περιβαλλοντικές ΜΚΟ, όπως στην περίπτωση καταγγελίας για το περιστατικό κίνησης τροχοφόρων οχημάτων σε αμμοθίνες στις παραλίες της Ελαφονήσου.

Μεταξύ των πιο σημαντικών εξελίξεων ήταν ότι το Green Tank υποστηρίχθηκε από 13 ΜΚΟ για να λειτουργήσει ως ένας από τους δύο εκπροσώπους των ΜΚΟ κατά τη νέα τριετή θητεία της Επιτροπής Φύση 2000, η οποία είναι το κεντρικό συμβουλευτικό όργανο του κράτους για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Επιπλέον, το Green Tank ολοκλήρωσε το έργο «Προτεραιότητα στη φύση», το οποίο είχε εγκριθεί στα τέλη του 2019. Το έργο αξιολόγησε την εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα, από την έγκρισή της το 2014 έως το 2020 και το πρώτο σχέδιο δράσης για τη βιοποικιλότητα. Η ανάλυση, τα συμπεράσματα και οι προτάσεις, οι οποίες έλαβαν υπόψη τις διεθνείς και ευρωπαϊκές εξελίξεις, παρουσιάστηκαν στην έκθεση με τίτλο «[Προτεραιότητα στη φύση: Αξιολόγηση της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα](#)», η οποία διανεμήθηκε ευρέως. Το έργο "Προτεραιότητα στη φύση", υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Active citizens fund, στο πλαίσιο των επιχορηγήσεων του ΕΟΧ 2014 – 2021 (EEA Grants 2014-2021).

Με την αναθεώρηση του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών να βρίσκεται σε εξέλιξη από τα τέλη του 2019, αξιοποιήσαμε πολλές και διαφορετικές ευκαιρίες ώστε να προωθήσουμε τις θέσεις μας και να ενημερώσουμε τον δημόσιο διάλογο για το θέμα. Όταν παρουσιάστηκε το σχέδιο υποβάλαμε λεπτομερή σχόλια και προτάσεις κατά τη δημόσια διαβούλευση και ξανά κατά την εξέταση του νομοσχεδίου στη Βουλή. Τα σχόλιά μας συνέβαλαν στη βελτίωση του τελικού κειμένου που εγκρίθηκε, αν και απομένουν ζητήματα να επιλυθούν και να αντιμετωπιστούν την επόμενη περίοδο. Λίγους μήνες μετά την υιοθέτηση του νέου νομικού πλαισίου, οριστήκαμε μέλη ομάδας εργασίας που έχει ως αποστολή να προετοιμάσει

το σχέδιο δράσης του νεοϊδρυθέντα Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ), ο οποίος θα αναλάβει την ευθύνη διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών της χώρας.

Επιπλέον, στη βάση μίας σχέσης που ξεκίνησε ήδη από το 2019, συνεργαστήκαμε με το έργο FIDELIO (ERC 802605), που υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο του Cambridge, με σκοπό να διερευνήσουμε τον κοινωνικό αντίκτυπο της διατήρησης της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα. Μαζί με την ομάδα FIDELIO και τον Φορέα Διαχείρισης Δέλτα Νέστου-Βιστωνίδα-Ισμαρίδα και Θάσος, συνδιοργανώσαμε πιλοτική εφαρμογή μιας νέας μεθοδολογίας που αναπτύσσεται από μια ομάδα ερευνητών και επαγγελματιών, με επικεφαλής το Διεθνές Ινστιτούτο Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης (IIED), με στόχο την αξιολόγηση της διακυβέρνησης και της ισότητας στις προστατευόμενες περιοχές. Τα συμπεράσματα αυτής της αξιολόγησης καθώς και η ανατροφοδότηση σχετικά με την ίδια τη μεθοδολογία θα ενσωματωθούν με την εμπειρία ενός μικρού αριθμού άλλων πιλοτικών εφαρμογών σε διαφορετικές περιοχές στον κόσμο, προτού το εργαλείο αξιολόγησης της διακυβέρνησης και της ισότητας (SAGE) οριστικοποιηθεί και παρουσιαστεί επίσημα.

Αναπτύξαμε επίσης μια νέα συνεργασία με το Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο (MedINA), προκειμένου να ενισχύσουμε την πολιτική διάσταση που σχετίζονται με τη διατήρηση του ποταμού Αώου και να προωθήσουμε πρακτικές βιώσιμης ανάπτυξης και διατήρησης της βιοποικιλότητας στο νησί της Λήμνου.

Επιπλέον, συνεχίσαμε να συμμετέχουμε στις συναντήσεις του έργου INVALIDIS (INTERREG Europe) συμβάλλοντας στη δικτύωση μεταξύ ειδικών και τη γόνιμη ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων και πρακτικών εμπειριών σχετικά με εισβλητικά ξενικά είδη στην Ελλάδα. Το έργο βρίσκεται σε εξέλιξη και θα συνεχίσουμε να παρακολουθούμε την υλοποίησή του.

Βιώσιμη Ανάπτυξη

Όλες οι επιστημονικές μελέτες συμφωνούν ότι αυτή η δεκαετία είναι η πλέον κρίσιμη για τη μετάβαση προς την αειφόρο ανάπτυξη. Ο βαθμός στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η μετάβαση, εξαρτάται από τις αποφάσεις που λαμβάνονται σήμερα και τις δράσεις που υλοποιούνται έως το 2030. Οι αποφάσεις πρέπει να οδηγήσουν σε μετασχηματισμό τόσο σε επίπεδο πολιτικής όσο και στην πράξη. Μεταξύ των πιο σημαντικών αποφάσεων που επηρεάζουν την επίτευξη της μετάβασης είναι εκείνες που σχετίζονται με την κατεύθυνση και τις προτεραιότητες των διαθέσιμων πόρων. Δεδομένου ότι αυτή η κρίσιμη δεκαετία συμπίπτει με την εφαρμογή του ευρωπαϊκού Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) 2021-2027, δηλαδή του νέου προϋπολογισμού της ΕΕ, ο σχεδιασμός για τον τρόπο χρήσης των διαθέσιμων κονδυλίων από διάφορες πηγές σε όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας μπορεί, πράγματι, να λειτουργήσει καταλυτικά για την αλλαγή που απαιτείται.

Το Green Tank παρακολούθησε στενά τις διαπραγματεύσεις για το ΠΔΠ, οι οποίες επεκτάθηκαν μέχρι και τους τελευταίους μήνες του 2020 καθώς και εκείνες που σχετίζονται με τον μηχανισμό ανάκαμψης της ΕΕ. Εξάλλου, η ανακοίνωση της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ τον Δεκέμβριο του 2019 και το Επενδυτικό Σχέδιο Sustainable Europe - το Ευρωπαϊκό Επενδυτικό Σχέδιο για την Πράσινη Συμφωνία, ένα μήνα αργότερα σηματοδότησε μια σημαντική αλλαγή προτεραιοτήτων προς τη σωστή κατεύθυνση. Το Επενδυτικό Σχέδιο περιλάμβανε επίσης πρόταση για τη δημιουργία ενός Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, στην οποία επικεντρώθηκε μεγάλο μέρος της ενέργειας και των πόρων μας, όπως παρουσιάζεται στην επόμενη ενότητα.

Καθώς το ενδιαφέρον για την πορεία ανάκαμψης μετά την πανδημία εντεινόταν, εστίασαμε τα μηνύματά μας στην ανάγκη να διασφαλίσουμε μια πράσινη ανάκαμψη εναρμονισμένη με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τη δέσμευση για μετάβαση σε ένα βιώσιμο μέλλον. Λίγους μήνες αργότερα, τον Μάιο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε ένα νέο Σχέδιο Ανάκαμψης της ΕΕ που θα λειτουργούσε όχι μόνο ως πακέτο οικονομικής τόνωσης, αλλά και ως εργαλείο για την υποστήριξη της πράσινης μετάβασης της ΕΕ, μαζί με τους πόρους του τροποποιημένου ΠΔΠ 2021-2027.

Με στόχο τη συμβολή στον σχεδιασμό της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 στην Ελλάδα εστίασαμε στην υλοποίηση ενός νέου έργου που συγχρηματοδοτείται από τρία ιδρύματα: το Cyclades Preservation Fund, το Ionian Environment Foundation και το Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη και Κάρμεν Κωνσταντακοπούλου. Κατά τη διάρκεια του Εθνικού Αναπτυξιακού Συνεδρίου – ΕΣΠΑ 2021-2027, το οποίο ξεκίνησε εκ νέου τη διαδικασία σχεδιασμού στην Ελλάδα, τονίσαμε την ανάγκη επανεξέτασης των προτεραιοτήτων χρηματοδότησης. Η ανάγκη αυτή ενισχύεται λόγω των προτεραιοτήτων χρηματοδότησης που θέτουν τα ίδια τα ευρωπαϊκά ταμεία. Προκειμένου να εντοπίσουμε χρηματοδοτικές ευκαιρίες για δράσεις που θα μπορούν να υποστηρίξουν την πράσινη μετάβαση επιλεγμένων τομέων - ενέργειας, τουρισμού, γεωργίας και αλιείας, που έχουν σημαντικό οικολογικό αντίκτυπο, εξετάσαμε και αναλύσαμε τα σχετικά σχέδια κανονισμών των διακριτών χρηματοδοτικών μέσων. Η ανάλυση προγραμματίζεται να παρουσιαστεί το 2021.

Αν και η νέα προγραμματική περίοδος αποτελεί ευκαιρία για μία διαφορετική αναπτυξιακή προσέγγιση, μετά την αρχική διακοπή λόγω της πανδημίας και της κοινωνικής και οικονομικής

κρίσης που ακολούθησε, ο σχεδιασμός της παρέμεινε σε συντριπτικό βαθμό αδιαφανής, όπως σημειώσαμε δημόσια. Μόνο στο τέλος του 2020 οργανώθηκε μία δημόσια διαβούλευση για τις στρατηγικές κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης, στην οποία υποβάλαμε σχόλια και προτάσεις. Επίσης, συμμετείχαμε στις αρχικές διαβουλεύσεις για τα νέα περιφερειακά προγράμματα που θα συγχρηματοδοτηθούν από ευρωπαϊκούς πόρους, η κατάρτιση των οποίων αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2021 και στην οποία επιδιώκουμε να συνεισφέρουμε.

Δίκαιη Μετάβαση

Η Ευρώπη προχωρά γρήγορα και αμετάκλητα προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Η εξέλιξη του ενεργειακού μείγματος στην Ελλάδα και την Ευρώπη δείχνει ότι η εποχή του λιγνίτη και του άνθρακα έχει τελειώσει. Κύρια πρόκληση, τώρα, είναι αυτή η μη αναστρέψιμη ενεργειακή μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα να πραγματοποιηθεί με δίκαιο τρόπο για εκείνες τις κοινωνίες, οι οποίες επί δεκαετίες θυσιάζουν την ευημερία και τη συνολική ποιότητα ζωής τους για να ωθήσουν την ευρωπαϊκή οικονομία.

Το έτος 2020 αποδείχθηκε κομβικό έτος για τη Δίκαιη Μετάβαση, καθώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και η Ελλάδα ξεκίνησε την προετοιμασία ενός Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης. Συμμετείχαμε ενεργά σε αυτές τις εξελίξεις, καθιστώντας το Δίκαιη Μετάβαση έναν από τους σημαντικότερους τομείς εργασίας μας, εστιάζοντας σε αυτόν την έρευνα και ανάλυση μας, δράσεις συνηγορίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ποικίλες συνεργασίες με άλλες ΜΚΟ σε όλη την ΕΕ, καθώς με τις τοπικές κοινωνίες, τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και άλλους εμπλεκόμενους φορείς. Με την έκθεσή μας με τίτλο «[Δίκαιη Μετάβαση: Ιστορικό, Εξελίξεις και Προκλήσεις σε Ελλάδα και Ευρώπη](#)», που παρουσιάστηκε τον Ιούλιο του 2020, στοχεύσαμε να παρέχουμε μια πλήρη επισκόπηση, να μοιραστούμε διδάγματα που προκύπτουν και να παρουσιάσουμε προτάσεις γύρω από τη Δίκαιη Μετάβαση.

Όσον αφορά τον κανονισμό της ΕΕ για το Ταμείο για τη Δίκαιη Μετάβαση, παρακολουθήσαμε στενά όλα τα βήματα των διαπραγματεύσεων και επικεντρώσαμε τις προσπάθειές μας, πρώτον, στην αναζήτηση μιας πιο δίκαιης κατανομής της διαθέσιμης χρηματοδότησης μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και, δεύτερον, σε δικλείδες ασφαλείας που θα κατευθυνθούν τους πόρους προς τεχνολογίες καθαρής ενέργειας και αποθήκευσης ενέργειας, εξασφαλίζοντας μια δίκαιη και πράσινη μετάβαση για τις λιγνιτικές περιοχές της ΕΕ. Η ανάλυσή μας παρουσιάστηκε σε μια έκθεση με τίτλο «[Προς μια πιο δίκαιη κατανομή του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης](#)». Ενώ τα κριτήρια κατανομής δεν άλλαξαν, ξεχωρίσαμε το γεγονός ότι όλοι οι Έλληνες ευρωβουλευτές από τα τρία κύρια πολιτικά κόμματα υποστήριξαν τροπολογίες που θα έκαναν την κατανομή πιο δίκαιη, σε μια σπάνια διακομματική, εθνική, συναίνεση, η οποία είναι απαραίτητη για τη Δίκαιη Μετάβαση.

Πέρα από τις διαπραγματεύσεις για το ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης που παρακολουθήσαμε στενά, συνεχίσαμε να συμμετέχουμε στην πλατφόρμα για τη μετάβαση των λιγνιτικών περιφερειών της Ευρώπης στη μεταλιγνιτική περίοδο (Coal Regions in Transition Platform) καθώς και στις πρώτες συναντήσεις της νέας πλατφόρμας για τη Δίκαιη Μετάβαση της ΕΕ, συνεργαζόμενοι με ευρωπαϊκές ΜΚΟ στη διατύπωση συγκεκριμένων ερωτήσεων και προτάσεων για τη νέα πλατφόρμα. Συμμετείχαμε επίσης, στο 3ο (διαδικτυακό) Φόρουμ των Δημάρχων, το οποίο συνδιοργανώθηκε από τον Δήμαρχο του Bytom της Πολωνίας και τέσσερα γραφεία του WWF (Πολωνία, Γερμανία, Βουλγαρία και Ελλάδα). Νωρίτερα το 2020, η συνεργασία με το WWF Γερμανίας για την υποστήριξη της υλοποίησης του έργου EUKI «Just Transition in South East Europe» είχε ολοκληρωθεί.

Επιπλέον, συμμετείχαμε στην εναρκτήρια συνάντηση της Πρωτοβουλίας για την υποστήριξη της μετάβασης των λιγνιτικών περιφερειών στα Δυτικά Βαλκάνια και την Ουκρανία. Και σε

αυτή την περίπτωση, συνεισφέραμε στη διατύπωση των προτάσεων των ΜΚΟ, στηριζόμενοι στην εμπειρία που έχουμε αποκτήσει γύρω από τα θέματα της Δίκαιης Μετάβασης.

Σε εθνικό και τοπικό επίπεδο συμμετείχαμε σε δημόσιες διαβουλεύσεις και εμπλουτίσαμε τον δημόσιο διάλογο σχετικά με τον σχεδιασμό της Δίκαιης Μετάβασης στις δύο λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας, τη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη. Ο σχεδιασμός αυτός αποτελεί προαπαιτούμενο για την πρόσβαση στους πόρους που διατίθενται από το ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης. Επιπλέον, το Green Tank επιλέχθηκε ως ο μοναδικός εκπρόσωπος ΜΚΟ που συμμετείχε στην Περιφερειακή Ομάδα της Δίκαιης Μετάβασης στη Δυτική Μακεδονία.

Επισκεφθήκαμε και τις δύο περιοχές πριν ξεσπάσει η πανδημία και διατηρήσαμε επαφή με τις τοπικές αρχές και πολλούς εμπλεκόμενους φορείς καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Με τις θέσεις και τις δράσεις μας στοχεύσαμε στη διασφάλιση επαρκών πόρων και στην προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε βιώσιμες επιλογές για το μέλλον των λιγνιτικών περιοχών, υποστηρίζοντας επενδύσεις καθαρής ενέργειας και αποθήκευσης ενέργειας.

Επιπρόσθετα, τονίσαμε τις δυνατότητες που μπορούν να έχουν οι ενεργειακές κοινότητες στη Δίκαιη Μετάβαση. Ειδικά δώσαμε έμφαση στις κοινότητες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που αναπτύσσονται από τις τοπικές κοινωνίες και την τοπική αυτοδιοίκηση και επισημάνσαμε την ανάγκη για μέτρα και κεφάλαια για την υποστήριξη της ανάπτυξής τους.

Τονίσαμε επίσης την ανάγκη για αυξημένη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών και της κοινωνίας των πολιτών στην ανάπτυξη και εφαρμογή των σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης. Σε αυτό το πλαίσιο, σε συνεργασία με την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Green Tank, Εμμανουέλα Δούση, το ερευνητικό ινστιτούτο «ΔιαΝΕΟσις» και την εταιρεία δημοσκοπήσεων MARC, πραγματοποιήσαμε την πρώτη δημοσκόπηση στις λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας σχετικά με τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική εποχή. Τα αποτελέσματα της ανάλυσής μας διανεμήθηκαν ευρέως και συζητήθηκαν σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Οι εργασίες σε αυτόν τον θεματικό τομέα βρίσκονται σε εξέλιξη, καθώς ο σχεδιασμός της Δίκαιης Μετάβασης αναμένεται να συνεχιστεί και το 2021. Το Green Tank θα επιμένει στις προσπάθειές του και παράλληλα θα εξακολουθήσει να εμπλουτίζει τη δημόσια συζήτηση. Στις αρχές του 2021, μέσα από μία νέα συνεργασία με το ελληνικό γραφείο του Ιδρύματος Heinrich-Böll, είχε ήδη προγραμματιστεί μια διαδικτυακή εκδήλωση για τη Δίκαιη Μετάβαση στη Δυτική Μακεδονία.

Εξωστρέφεια – Διάδραση

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2020 χτίσαμε στη δυναμική του προηγούμενου έτους με στόχο να ενισχύσουμε την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία με καίριους εμπλεκόμενους φορείς, παρέχοντας τις αναλύσεις και προτάσεις μας. Συμμετείχαμε στις τακτικές συναντήσεις που πραγματοποίησε ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας με τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, καθώς και σε συναντήσεις με τα κόμματα της αντιπολίτευσης. Ενημερώναμε βουλευτές, ευρωβουλευτές και φορείς λήψεων αποφάσεις για σημαντικές εξελίξεις διατυπώνοντας τεκμηριωμένες απόψεις και προτάσεις. Συνεισφέραμε επίσης με σχόλια σε ευρωπαϊκές, εθνικές και περιφερειακές διαβουλεύσεις και συμμετείχαμε σε διαλόγους και επίσημες πλατφόρμες. Πραγματοποιήσαμε συναντήσεις και συνεργαστήκαμε με περιφερειακές και τοπικές αρχές και διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς.

Καθώς ο κόσμος στράφηκε σε εικονικές διαδικτυακές συναντήσεις λόγω της πανδημίας, κληθήκαμε επανειλημμένα ως ομιλητές σε διάφορες εκδηλώσεις και συνέδρια. Αυτό μας προσέφερε την ευκαιρία να μοιραστούμε τις θέσεις και τις προτάσεις μας σε ποικίλο κοινό, συμμετέχοντας και ενισχύοντας τον δημόσιο διάλογο.

Επιπλέον, ο δίγλωσσος ιστότοπος του Green Tank ανανεωνόταν και εμπλουτιζόταν με συνέπεια, και παραμένει ο κύριος κόμβος πληροφοριών σχετικά με το έργο και τις δράσεις μας. Επίσης, αυξήσαμε τη δραστηριοποίηση μας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ενημερώνοντας τακτικά τους λογαριασμούς μας με ειδήσεις και άλλα νέα, και προσθέτοντας το Facebook, στο Twitter και το LinkedIn, τα οποία ήταν ενεργά ήδη από πέρυσι.

Επιπλέον, διατηρήσαμε μια σταθερή παρουσία στα ΜΜΕ, με δελτία τύπου, σχόλια, δηλώσεις και συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, καθώς και σε ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Συνεργασίες – Συμμαχίες

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2020, εμβαθύνουμε ήδη εδραιωμένες συνεργασίες, διευρύνοντας παράλληλα το δίκτυο συνεργατών μας.

Επιπλέον, υλοποιήσαμε κοινές δράσεις με περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό ή και με άλλους φορείς.

Επιπλέον, προσχωρήσαμε σε νέες συμμαχίες, όπως το δίκτυο των ευρωπαϊκών δεξαμενών σκέψης Think Sustainable Europe, ενώ το 2021 αναμένουμε να γίνουμε επίσημα αποδεκτοί ως μέλη του CAN (Climate Action Network) Europe.

Η παρακάτω λίστα περιλαμβάνει τις σημαντικότερες συνεργασίες μας το 2020:

- ΑΡΙΩΝ
- Αρκτούρος
- ΑΡΧΕΛΩΝ
- ΔιαΝΕΟσις
- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ)
- Καλλιστώ
- Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης
- Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Οργάνωση Γη
- Πίνδος Περιβαλλοντική
- Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Νέστου-Βιστωνίδα-Ισμαρίδα και Θάσος
- CAN (Climate Action Network) Europe
- Carbon Market Watch
- CEE Bankwatch
- ClientEarth
- Ecocity
- EBC - Europe Beyond Coal
- EEB
- IIED – International Institute for the Environment and Development
- iSea
- MARC
- MEDASSET
- MedINA
- MOm
- University of Cambridge, Department of Land Economy
- WWF
- ZERO

Συμμαχίες

- Balkan Coal Network
- CAN (Climate Action Network) Europe
- EBC – Europe Beyond Coal
- Think Sustainable Europe

Διοικητική οργάνωση

Το Green Tank αναπόφευκτα επηρεάστηκε από τις άνευ προηγουμένου συνθήκες που δημιούργησε η πανδημία COVID-19. Πολλά από τα αρχικά μας σχέδια, ειδικά σχετικά με τη διοργάνωση δια ζώσης συναντήσεων, εκδηλώσεων και ταξιδιών, ανατράπηκαν. Δίνοντας προτεραιότητα στην υγεία της ομάδας μας, η οποία είχε μόλις μεγαλώσει με την προσθήκη της νέας συνεργάτιδας πολιτικής, ξεπεράσαμε την πρόκληση, επιδεικνύοντας προσοχή, γρήγορα αντανακλαστικά και ευελιξία. Μεταβήκαμε σε καθεστώς τηλε-εργασίας και βρήκαμε νέους τρόπους συνεργασίας ως ομάδα. Το πλέον ωστόσο σημαντικό είναι ότι διασφαλίσαμε η στόχευση μας για διαμόρφωση λύσεων πολιτικής για ένα βιώσιμο μέλλον θα παρέμεινε αλώβητη.

Ταυτόχρονα, επιδιώξαμε τη βελτίωση της επιχειρησιακής μας ικανότητας, η οποία έχει γίνει πιο συστηματική και έτσι ήταν δυνατόν να ανταποκριθούμε στις αυξανόμενες απαιτήσεις σύνταξης προτάσεων χρηματοδότησης και υποβολής αναφορών. Μεταξύ της σημαντικότερης εξέλιξης ήταν ότι για τα έτη 2018 και 2019 ελεγχθήκαμε από ανεξάρτητο ορκωτό λογιστή.

Δεσμευτήκαμε επίσης να διατηρήσουμε και, στην πραγματικότητα, ελπίζαμε να αυξήσουμε την ομάδα μας. Πράγματι, στο τέλος του 2020 ανακοινώσαμε δύο νέες θέσεις εργασίας - για αναλυτή/τρια ενεργειακής πολιτικής και ερευνητή/τρια πολιτικής - οι οποίες καλύφθηκαν στις αρχές του 2021.

Παράλληλα, τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής Green Tank συνέχισαν ατομικά και συλλογικά να μας υποστηρίζουν, όποτε χρειαστεί.

Οικονομικά στοιχεία 2020

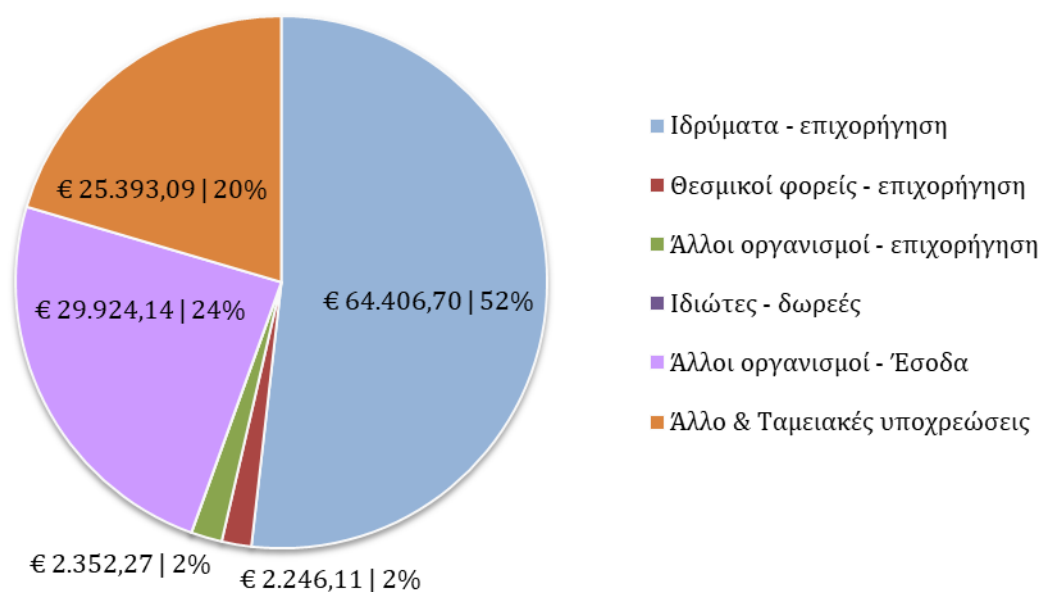
Το 2020 ξεκίνησε με μια γερή οικονομική βάση, ως αποτέλεσμα των προσπαθειών που ολοκληρώθηκαν το προηγούμενο έτος. Η κύρια προτεραιότητά μας ήταν η επιτυχής και αποτελεσματική υλοποίηση των προτάσεων και συνεργασιών για τις οποίες είχαν εγκριθεί επιχορηγήσεις και είχε εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση.

Παράλληλα, κατά τη διάρκεια του έτους διερευνήσαμε νέες ευκαιρίες για υποβολή ανταγωνιστικών προτάσεων, μερικές από τις οποίες μαζί με άλλους εταίρους, καθώς και για τη δημιουργία νέων συνεργασιών. Ενδεικτικά, υποβάλαμε νέες προτάσεις επιχορήγησης, σε συνεργασία με την iSea στο Active Citizens Funds Greece, το οποίο εντάσσεται στις επιχορηγήσεις του EOX 2014 - 2021 (EEA Grants) καθώς και με μία ευρεία κοινοπραξία με επικεφαλής του έργου την Carbon Market Watch για ένα έργο Life Climate Governance and Information, η υλοποίηση των οποίων δεν θα ξεκινήσει παρά αργότερα μέσα το 2021.

Αναλυτικότερα οι πηγές χρηματοδότησης του Green Tank:

Ιδρύματα - Επιχορήγηση <ul style="list-style-type: none"> ▪ European Climate Foundation ▪ Ionian Environmental Foundation ▪ Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη και Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου 	64.406,70 €	35,0%
Άλλοι οργανισμοί - Επιχορήγηση <ul style="list-style-type: none"> ▪ Climate Action Network - Europe Beyond Coal Campaign 	2.352,27 €	1,3%
Θεσμικοί φορείς - Επιχορήγηση <ul style="list-style-type: none"> ▪ Active Citizens Fund Greece - EEA Grants 	2.246,11 €	1,2%
Ιδιώτες - Δωρεές	0,00 €	0,0%
Έσοδα - Άλλοι οργανισμοί <ul style="list-style-type: none"> ▪ ClientEarth ▪ MedINA ▪ WWF Germany ▪ ΔιαΝΕΟσις ▪ Ίδρυμα Heinrich Boell - Ελλάδα ▪ University of Cambridge ▪ Διεθνές Κέντρο Ελληνικών και Μεσογειακών Σπουδών (ΔΙΚΕΜΕΣ) ▪ MEDASSET 	29.924,14 €	16,2%
Άλλο (Εισφορά εταίρων, Μέτρα στήριξης COVID19, τόκοι κτλ)	8.403,47 €	4,6%
Ταμειακές Υποχρεώσεις & Προκαταβολές 2019	16.989,62 €	9,2%
Χρηματικά διαθέσιμα (1/1/2020)	59.931,96 €	32,5%
Σύνολο	184.254,27 €	100,0%

Οι πηγές των (νέων) χρηματοδοτήσεων που διασφαλίστηκαν εντός του 2020 του Green Tank ύψους 124.322,31€, εξαιρώντας δηλαδή, τα χρηματικά διαθέσιμα την 1/1/2020, αποτυπώνεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

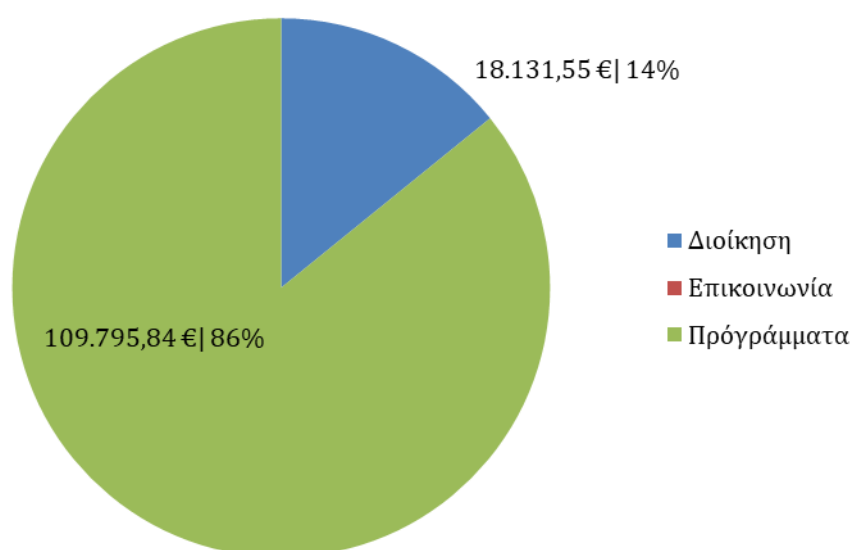

Όσον αφορά στις δαπάνες, το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών αφορά στην υλοποίηση των προγραμμάτων του Green Tank, δηλαδή των έργων και των δράσεων μας.

Αναλυτικότερα οι δαπάνες μας:

Διοίκηση	18.131,55 €	9,8%
Επικοινωνία	0,00 €	0,0%
Προγράμματα	109.795,84 €	59,6%
Υπόλοιπο διαθέσιμο (31/12/2020)	56.326,88 €	30,6%
ΣΥΝΟΛΟ	184.254,27 €	100%

Η κατανομή των δαπανών του Green Tank κατά το 2020, δηλαδή, εξαιρώντας το υπόλοιπο διαθέσιμο στις 31/12/2020, αποτυπώνεται ως εξής:

Στόχοι του Green Tank για το 2021

Κοιτώντας το 2021, θέσαμε τους ακόλουθους στόχους:

- Να παραμείνουμε υγιείς, ευέλικτοι και περήφανοι για το έργο που επιτελούμε.
- Να συνεχίσουμε τον δυναμικό μας ρόλο με παρεμβάσεις πολιτικής και προτάσεις σε όλους τους θεματικούς τομείς δραστηριοποίησης μας.
- Να εμβαθύνουμε τις υπάρχουσες συνεργασίες και να διερευνήσουμε νέες.
- Να διασφαλίσουμε μια ομαλή μετάβαση ως μεγαλύτερη ομάδα, αρχικά εργαζόμενοι εξ αποστάσεως και τελικά προσαρμόζοντας τον χώρο του γραφείου μας και τις μεθόδους εργασίας για να καλύψουμε καλύτερα τις ανάγκες μας.
- Να εξασφαλίσουμε επαρκείς πόρους για την υλοποίηση του οράματος του Green Tank.

Παράρτημα - Δράσεις του Green Tank 2020

Εκθέσεις- Αναλύσεις

1. [Προς μια πιο δίκαιη κατανομή του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης](#), 3.7. 2020
2. [Δίκαιη Μετάβαση: Ιστορικό, εξελίξεις και προκλήσεις σε Ελλάδα και Ευρώπη](#), 28.7.2020
3. [Ανάλυση: Τι πιστεύουν οι πολίτες των λιγνιτικών περιοχών για την απολιγνιτοποίηση και τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική εποχή;](#) 27.11.2020
4. [Προτεραιότητα στη Φύση: Αξιολόγηση της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα](#), 9.12.2020
5. [Τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας: Προκλήσεις και Προοπτικές](#), 23.12.2020

Συμμετοχή σε Διαβουλεύσεις

1. [Δημόσια διαβούλευση για το πολυνομοσχέδιο του ΥΠΕΝ](#), 13.3.2020
2. [Σχόλια για το νομοσχέδιο «Εκσυγχρονισμός Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας»](#), 19.3.2020
3. [Ακρόαση φορέων για το νομοσχέδιο του ΥΠΕΝ στη Βουλή](#), 20.4.2020
4. [Δημόσια διαβούλευση για το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για το κλίμα](#), 18.6.2020
5. [Δημόσια διαβούλευση για τους στόχους του 2030](#), 18.6.2020
6. [Δημόσια διαβούλευση του Δήμου Κοζάνης για το σχέδιο δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης](#), 5.7.2020.
7. [Σχόλια επί των οκτώ σχεδίων δράσης για προστατευόμενα είδη και τύπους οικοτόπων](#), 11.8.2020
8. Υποβολή σχολίων στην Αντιπεριφέρεια Μετάβασης της Δ. Μακεδονίας και στην ομάδα συμβούλων ΣΔΑΜ σχετικά με το Master Plan που παρουσιάστηκε στην περιφερειακή ομάδα της Δ. Μακεδονίας στις 7.9.2020, 11.9.2020
9. Σημείωμα με σχόλια μετά την τηλεδιάσκεψη με τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας με τίτλο «Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής νομοθεσίας» μαζί με iSea και MEDASSET, 14.9.2020
10. Υποβολή απαντήσεων σε ερωτηματολόγιο συμμετέχοντας στη διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης του έργου INVALIDIS, με θέμα τα χωροκατακτητικά (εισβλητικά) ξενικά είδη, 30.9.2020
11. Δημόσια διαβούλευση για το Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ): [16 προτάσεις για το Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης των λιγνιτικών περιοχών](#), 13.10.2020
12. Συμμετοχή στην έρευνα του έργου LIFE-IP AdaptInGR για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, Τηλεφωνική συνέντευξη, 12.11.2020
13. Συμμετοχή στη διαδικτυακή διαβούλευση – συλλογή στοιχείων για την αξιολόγηση της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής της ΕΕ στην Ελλάδα, 30.11.2020.
14. [Δημόσια διαβούλευση επί των Στρατηγικών Κατευθύνσεων του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας](#), 20.12.2020
15. Συμμετοχή στην εναρκτήρια ημερίδα – διαβούλευση και τη διαβούλευση για το περιβάλλον, που οργάνωσε η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, 18.12.2020 and 22.12.2020.

Νομικές ενέργειες

1. [Αίτηση ακύρωσης για Πτολεμαΐδα 5](#), 14.9.2020
2. [Κοινή αναφορά με 17 περιβαλλοντικές οργανώσεις σχετικά με την κίνηση τροχοφόρων οχημάτων κατά τη διάρκεια γυρίσματος τηλεοπτικής εκπομπής εθνικής εμβέλειας σε προστατευόμενη περιοχή της Ελαφονήσου](#), 10.12.2020

Άρθρα γνώμης

1. [Πόσο δίκαιος είναι ο νέος Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης](#); , energypress, 17.1.2020
2. [Άλλο ένα νέο πλαίσιο για την προστασία της φύσης ή ουσιαστική βελτίωση](#); Huffingtonpost, 18.2.2020
3. [Περιβάλλον ή ανάπτυξη: ένα παλιό δίλημμα επιστρέφει](#), ΤΟ ΒΗΜΑ, 26.3.2020
4. [Μετά το Παρίσι: Εξελίζεις στην Ευρωπαϊκή ενεργειακή και κλιματική πολιτική](#), Περιοδικό η Φύση, 27.3.2020
5. [Ενεργειακές Κοινότητες: Ένα εργαλείο που στη χώρα μας μένει αχρησιμοποίητο, σε αντίθεση με όλη την Ευρώπη](#), energypress, 10.4.2020
6. [Ξεκίνησε η πρώτη μεγάλη μάχη για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία](#), energypress, 14.5.2020
7. [Είναι έτοιμη η Ελλάδα να δώσει προτεραιότητα στη φύση](#); HuffPost Greece. 21.5.2020
8. [Ποιος είπε ότι η Ευρώπη δεν ακούει; Ο ρυπαίνων πληρώνει](#), Πρωινός Λόγος Κοζάνης, 29.5.2020
9. [Μια επιβεβλημένη απάντηση στον Πάρι Κουκουλόπουλο](#) Χρόνος Κοζάνης, 25.6.2020
10. [Μια ακόμα απάντηση στον Πάρι Κουκουλόπουλο](#), kozan.gr, 6.7.2020
11. [Master Plan Δυτικής Μακεδονίας: από τον λιγνίτη στο ορυκτό αέριο \(:\)](#), energypress.gr 14.9.2020
12. [Εθνική συναίνεση γύρω από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης](#) energypress.gr 16.09.2020.
13. [Μετάβαση στη μεταλιγνιτική εποχή για ποιους και με ποιους](#); HuffPost.gr 17.09.2020
14. [Ο ποταμός Αώος οδηγεί την Ελλάδα στην πρωτοπορία της Ευρώπης](#), HuffPost.gr 22.09.2020
15. [Απολιγνιτοποίηση: 1 χρόνος μετά](#), Χρόνος Κοζάνης, 24.9.2020
16. [Σχεδιασμός ΕΣΠΑ και Ταμείου Ανάκαμψης χωρίς διαβούλευση](#); 28.10.2020
17. [Τέλος στο ορυκτό αέριο από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης](#), energypress.gr, 10.12.2020
18. [Το μέλλον της Πτολεμαΐδας 5 και η δέσμευση CO2](#), Χρόνος Κοζάνης, 19.12.2020
19. [Το στοίχημα της μετάβασης στη μεταλιγνιτική περίοδο](#), Περιοδικό Παρέμβαση, 19.12.2020

Δηλώσεις

1. [Από την «ευλογία» του λιγνίτη στο Μάντσεστερ της Ελλάδας](#), ΤΟ ΒΗΜΑ, 16.02.2020
2. [Τα περίεργα κριτήρια για τα κονδύλια του λιγνίτη](#), ΤΟ ΒΗΜΑ, 8.3.2020
3. [Η πανδημία θα αλλάξει το... κλίμα ή θα ακυρώσει το Green Deal](#); ΤΟ ΒΗΜΑ της Κυριακής, 12.4.2020.
4. [Εκτεταμένες αλλαγές του ΥΠΕΝ στο περιβαλλοντικό νομοσχέδιο](#) , ΤΟ ΒΗΜΑ, 13.4.2020.
5. [Πήραμε το μάθημα μας από τον κορωνοϊό](#); Athens Voice, 21.04.2020
6. [Σχόλιο για την κατάθεση του περιβαλλοντικού νομοσχεδίου του ΥΠΕΝ](#), ΤΟ ΒΗΜΑ, 27.4.2020

7. [Πανδημίες και υποβάθμιση περιβάλλοντος πάνε μαζί](#), Παρασκήνιο, 28.4.2020
8. [Τι άφησε στον περιβαλλοντικό χάρτη η «γόμα» του ΥΠΕΝ](#), Το ΒΗΜΑ της Κυριακής 10.5.2020
9. [Η Επόμενη μέρα της Εποχής του Κορωναιού....](#), Ethical Ode 11.05.2020
10. [Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος. Τι αλλάζει στα περιβαλλοντικά ζητήματα το επόμενο διάστημα](#), LIFO, 5.6.2020
11. [A green road to recovery](#), pv-magazine, 12.6.2020
12. [En Grèce, le gouvernement brade la nature au nom de l'économie](#), Reporterre, 15.6.2020
13. [Griechenlands Beinahe-Abschied von der Kohle](#), Tagesspiegel, 17.7.2020
14. [Νίκος Μάντζαρης: Αιματηρή η περικοπή στα κονδύλια της μετάβασης- Απαιτείται αλλαγή των κριτηρίων κατανομής και ενίσχυση των εθνικών πόρων διαφορετικά είναι πολύ δύσκολο να περάσει η Δυτική Μακεδονία στην επόμενη μέρα](#), Χρόνος Κοζάνης, 21.7.2020
15. [Ν. Μάντζαρης: Αρνητική εξέλιξη η μείωση των ευρωπαϊκών πόρων για την μετάβαση](#), ΕΡΤ Κοζάνης, 23.7.2020
16. [Will a watered down EU Just Transition Fund still be effective?](#), pv-magazine 7.9.2020
17. [Δυτική Μακεδονία: Αέριο και Φωτοβολταϊκά Μετά τον Λιγνίτη](#), energia.gr, 21.9.2020
18. [Μάντζαρης \(Green Tank\): Οι λιγνιτικές μονάδες στην υπηρεσία της πράσινης ενέργειας - Η περίπτωση της θερμικής αποθήκευσης](#), energypress.gr 13.11.2020
19. [διαΝΕΟσις: Πώς θα έμοιαζε μια ελληνική "πράσινη" ανάπτυξη](#), energypress.gr 1.12.2020
20. [Υποσχόμενη λύση η μετατροπή των λιγνιτικών μονάδων σε μονάδες αποθήκευσης ενέργειας με δύο νέες τεχνολογίες](#) energypress.gr 9.12.2020
21. [Greece looks past coal](#), Energy Monitor, 14.12.2020
22. [Υδρογόνο: Προοπτικές στο Νέο Τοπίο της Απανθρακοποίησης](#), Energia.gr, 31.12.2020

Δελτία Τύπου – Ανακοινώσεις

1. [Σχόλια για το νομοσχέδιο «Εκσυγχρονισμός Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας»](#), 19.3.2020
2. [Κοινό αίτημα 23 οργανώσεων για αναβολή κατάθεσης του νομοσχεδίου του ΥΠΕΝ στη Βουλή](#), 30.3.2020
3. [Η απάντηση στην πανδημία καθοριστική για τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία](#), 4.5.2020
4. [Ευθυγραμμίζονται τα Εθνικά Σχέδια για την Ενέργεια και Κλίμα με τη Συμφωνία του Παρισιού](#); 2.6.2020
5. [Πόσο δίκαιο είναι το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης](#); 3.7.2020
6. [Δίκαιη Μετάβαση: Ιστορικό, εξελίξεις και προκλήσεις σε Ελλάδα και Ευρώπη](#), 28.7.2020
7. [16 προτάσεις για το Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης των λιγνιτικών περιοχών](#), 13.10.2020
8. [Πόση προτεραιότητα δίνει η Ελλάδα στη φύση](#); 9.12.2020
9. [Απροστάτευτα οικοσυστήματα σε υψηλή τηλεθέαση](#), 9.12.2020
10. [Τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας: Προκλήσεις και Προοπτικές](#), 23.12.2020

Ομιλίες / Παρουσιάσεις

1. [Το νέο ΕΣΠΑ 2021-2027 ευκαιρία για ένα βιώσιμο μέλλον](#), Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο για το ΕΣΠΑ 2021- 2027, 17.1.2020
2. [Ευρωπαϊκές εξελίξεις και επόμενη μέρα στη Δυτική Μακεδονία](#), «Κοζάνη, Τόπος να Ζεις» 30.1.2020

3. [Προστατευόμενες περιοχές ως πρότυπα βιώσιμης ανάπτυξης: Προϋποθέσεις και ευκαιρίες](#), ΣΥΡΙΖΑ, «Διακυβέρνηση και οικο-ανάπτυξη των προστατευόμενων περιοχών της φύσης (Natura 2000)», 25.2.2020
4. The lignite story in Greece, an NGO perspective, ECF Board Meeting, Athens, 4.3.2020
5. Νομοσχέδιο Υπουργείου Περιβάλλοντος, Πράσινο Κάλεσμα, 30.4.2020
6. Δίκαιη Μετάβαση: Από την ΕΕ στην Ελλάδα, Πράσινο Κάλεσμα, 14.5.2020
7. [Βιοποικιλότητα και Πολιτική](#), Τμήμα Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 22.5.2020
8. [Κλιματική κρίση και πολιτική](#), TEDxAUEB, 26.5.2020
9. [Ευκαιρίες Χρηματοδότησης από την Αποστολή 'Climate-neutral & smart cities' του Προγράμματος Πλαίσιο Horizon Europe 2021-2027](#). Horizon, ΓΓΕΤ, 7.7.2020.
10. [Δίκαιη Μετάβαση: Ιστορικό, Εξελίξεις και Προκλήσεις σε Ελλάδα και Ευρώπη](#), Media Briefing, 28.7.2020
11. [Ο ρόλος των ΜΚΟ στη Δίκαιη Μετάβαση σε Ελλάδα και Ευρώπη](#), 6ο περιφερειακό συνέδριο "Move.Link.Engage: Συνεργασία, Αλληλεγγύη και Υπευθυνότητα στη μετά- COVID 19 εποχή" 23.09.2020
12. Energy storage: a key for a fossil fuel-free energy future, EBC network meeting, 1.10.2020
13. [Η στροφή στην κλιματική και ενεργειακή πολιτική](#), ECOWEEK 2.10.2020
14. [Χωροκατακτητικά ξενικά είδη: Αξιολόγηση και προτάσεις για μία αποτελεσματική πολιτική](#), INVALIDIS Europe, ΟΦΥΠΕΚΑ, 22.10.2020
15. [Διαδικτυακό φόρουμ Enterprise Greece για τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική εποχή](#), 22.10.2020
16. Energy Communities in Greece- Energy democracy under the scope of just transition, ECF Strategy Meeting on Energy Democracy, 22.10.2020
17. [Το Μαυροβούνιο ανοίγει τη συζήτηση για τη Δίκαιη Μετάβαση](#), National Climate Conference, Montenegro, 27.10.2020
18. [Επισκόπηση εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα](#), KOSMOS Webinar, 29.10.2020
19. [Δίκαιη Μετάβαση στην Ελλάδα και την Ευρώπη](#), ClientEarth Summit 9.11.2020
20. Ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις για ένα βιώσιμο μέλλον στις Κυκλάδες. Islanders Online Forum, Cyclades Preservation Fund, 11.11.2020
21. [Αναδυόμενες τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας: Θερμική αποθήκευση και υδρογόνο](#), Renewable and Energy Storage Forum (energypress), 12-13. 11. 2020
22. Just Transition in Greece, CAN "Ensuring a just and clean transition away from coal", 25.11.2020
23. [Ενεργειακό ζήτημα και δίκαιη μετάβαση](#), Greenwave Festival, 27.11.2020
24. [Απολιγνιτοποίηση & Μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο: Τι πιστεύουν οι πολίτες των λιγνιτικών περιοχών](#); Διαδικτυακή εκδήλωση διαΝΕΟσις, 30.11.2020
25. [Διαδικτυακή εκδήλωση "«Στο τέλος μου είναι η αρχή μου...»](#), μια αφήγηση της μετάβασης στη μεταλιγνιτική εποχή", Διαδικτυακή Εκδήλωση περιοδικού Παρέμβαση, 19.12.2020

Ραδιόφωνο

1. RFI Accent d'Europe, [Ανταπόκριση από την Αθήνα για την Ημέρα Περιβάλλοντος](#) «Μετά τον περιορισμό, η Ευρώπη είναι λιγότερο ρυπασμένη»; RFI (γαλλικά) [Après le confinement, l'Europe est-elle moins polluée ?](#), 5.6.2020
2. EPT Κοζάνης, [Η Δυτική Μακεδονία μετά τη Σύνοδο Κορυφής](#), [link](#), 23.7.2020

3. Αθήνα 9.84, Γαλάτεια Καρακατσάνη, [Πώς θα έμοιαζε μια ελληνική “πράσινη” ανάπτυξη, video, link](#), 1.12.2020

Τηλεόραση

1. Flash TV, Κοζάνη, Απογευματινό δελτίο ειδήσεων, [Ευρωπαϊκές εξελίξεις και επόμενη μέρα στη Δυτική Μακεδονία, video](#), 30.1.2020
2. Κανάλι της Βουλής, “Κάρτα Μέλους”, Ματρώνη Δικαιάκου, [Γνωριμία με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, video](#), 1.2.2020
3. ANΤ1, Τέλλογλου, [Special Report: Μετά τον λιγνίτη, video](#), 25.2.2020
4. SKAI TV, Econews, [Ευρωπαϊκές εξελίξεις και δίκαιη μετάβαση στη Δυτική Μακεδονία, video](#), 4. 7.2020
5. Κανάλι της Βουλής, “Κάρτα Μέλους”, Ματρώνη Δικαιάκου, [Η νέα στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα στο επίκεντρο, video](#), 11.7.2020
6. Κανάλι της Βουλής, “Κάρτα Μέλους”, Ματρώνη Δικαιάκου, [Γιατί υπάρχουν αντιδράσεις για τα αιολικά πάρκα;, video](#), 18.7.2020
7. ΕΡΤ 1, ΟΙΚΟ-Νέα – Κάτι Τρέχει με τη Μάριον, Κατερίνα Χριστοφιλίδου, [Απώλεια της φύσης και πανδημίες, video](#), 22.11.2020.
8. Attica TV, NET24, Βασίλης Ταλαμάγκας, [Απολιγνιτοποίηση & Μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο: Τι πιστεύουν οι πολίτες των λιγνιτικών περιοχών;, video](#), 3.12.2020
9. Σταρ Κεντρικής Ελλάδας, Λένα Παρασκευά, [Απολιγνιτοποίηση & Μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο: Τι πιστεύουν οι πολίτες των λιγνιτικών περιοχών;, video](#), 7.12.2020